

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 4 maj 1921 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad utbildningstid för värnpliktiga av 1921 års klass jämte en i ämnet väckt motion.

Närvarande: Herrar Widell, Kvarnzelius, Carl E. Svensson, Boberg, Anderson i Råstock, Jönsson i Revinge*), Nilsson i Landeryd, Hagman, Nilsson i Vibberbo, Nilsson i Malmö, Andersson i Fältenborg och Sehlin*).

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Uti en den 8 april 1921 dagtecknad proposition, nr 346, vilken blivit hänvisad till behandling av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga följande

Förslag till

lag om ändrad utbildningstid för värnpliktiga av 1921 års klass.

Utan hinder av vad gällande värnpliktslag därom stadgar förordnas härigenom som följer:

§ 1.

Vapenföra värnpliktiga av 1921 års klass, med undantag av dem, som omnämnas i § 27 mom. 1 B och C värnpliktslagen samt i § 3 denna lag, äro, sedan de blivit inskrivna, skyldiga att under fredstid för sin utbildning tjänstgöra det antal dagar, som nedan angives, nämligen:

a) vid *fotfolket* i sammanlagt 225 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om 150 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med tre repetitions-(regements-)övningar, var och en om 25 dagar, före utgången av fjärde året;

b) vid *rytteriet, fältartilleriet, positionsartilleriet* samt *fästningsartilleriet å Karlsborg* i sammanlagt 255 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om 185 dagar, antingen i en följd med början under första eller andra året eller ock i två omgångar under de två första åren, samt

med en repetitions-(regements-)övning om 35 dagar under vart och ett av andra och tredje åren;

c) vid *fästningsartilleriet i Boden* och *fästningsingenjörtrupperna* i sammanlagt 255 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om 195 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning om 30 dagar under vart och ett av tredje och fjärde åren;

d) vid *fältingenjör- och fälttelegraftrupperna* i sammanlagt 255 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om 195 dagar, antingen i en följd med början under första eller andra året eller ock i två omgångar under de två första åren, samt

med en repetitions-(regements-)övning om 30 dagar under vart och ett av andra och tredje åren;

e) vid *trängen* och *intendenturtrupperna* i sammanlagt 225 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

vid *trängen i egentlig trängtjänst* och *i sjukbärartjänst*:

med en första tjänstgöring om 150 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med tre repetitions-(regements-)övningar, var och en om 25 dagar, före utgången av fjärde eller femte året;

vid *trängen i egentlig sjukvårdstjänst*:

med en första tjänstgöring om 175 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning om 25 dagar under vardera av andra och fjärde åren; samt

vid *intendenturtrupperna*:

med en första tjänstgöring om 200 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning om 25 dagar under fjärde året;

f) vid *marinen* i nedan angivna antal dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

av de till *allmän tjänst* eller *sjötjänst* inskrivna i 255 dagar i en följd med början under första eller andra året,

av de till *stationstjänst* inskrivna i 225 dagar i en följd med början under första eller andra året samt

av de till *kustartilleritjänst* inskrivna i sammanlagt 255 dagar, med en första tjänstgöring om 220 dagar, som tager sin början under första eller andra året, och med en repetitions-(regements-)övning om 35 dagar under fjärde året.

§ 2.

Av fotfolket tilldelade vapenföra värnpliktiga av 1921 års klass uttagas högst 20 procent för utbildning till underbefäl eller fackmän.

§ 3.

Vapenföra värnpliktiga av 1921 års klass, som jämlikt bestämmelserna i § 2 denna lag vid fotfolket eller i § 26 mom. 2 och 3 värnpliktslagen vid trängen och intendenturtrupperna uttagits för utbildning till underbefäl eller fackmän, äro skyldiga att för sin utbildning tjänstgöra i sammanlagt 285 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

a) vid *fotfolket*:

med en första tjänstgöring om 210 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med tre repetitions-(regements-)övningar, var och en om 25 dagar, före utgången av fjärde året; samt

b) vid *trängen* och *intendenturtrupperna*:

med en första tjänstgöring om 210 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med tre repetitions-(regements-)övningar, var och en om 25 dagar, före utgången av fjärde eller femte året.

§ 4.

Oavsett vad i §§ 1 och 3 stadgas angående utbildningstidens längd och fördelning, skall för där omförmälda värnpliktiga, som påbörja

första tjänstgöringen (tjänstgöring i en följd) under första året, denna ökas med 30 dagar.

§ 5.

Vapenföra värnpliktiga av 1921 års klass, som omnämnas i § 27 mom. 1 B och C värnpliktslagen, äro, sedan de blivit inskrivna, skyldiga att under fredstid för sin utbildning tjänstgöra i sammanlagt 365 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

a) vid *hären*:

med en första tjänstgöring om minst 330 dagar, som uppdelas på första och andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning under andra året;

b) vid *marinen*:

i annan tjänst än kustartilleritjänst i en följd med början under första året, samt

i kustartilleritjänst med en första tjänstgöring om 330 dagar, som uppdelas på första och andra året, och med en repetitions-(regements-)övning om 35 dagar under tredje året.

§ 6.

Oavsett vad i §§ 1, 3, 4 och 5 stadgas angående utbildningstidens längd och fördelning, äro där omförmälda värnpliktiga, tilldelade fotfolket, rytteriet, fält- och positionsartilleriet, fästningsartilleriet å Karlsborg samt fältingenjör- och fälttelegraftrupperna, skyldiga att, därest Konungen det förordnar, deltaga i en särskild vinterrepetitionsövning om 35 dagar före utgången av tredje eller fjärde året.

Värnpliktiga, vilka deltagit i övning, som i denna § avses, befrias från en av de i §§ 1, 3 och 5 föreskrivna repetitions-(regements-)övningar.

§ 7.

Icke vapenföra värnpliktiga av 1921 års klass äro, sedan de blivit inskrivna, skyldiga att, på sätt Konungen närmare förordnar, under fredstid för sin utbildning tjänstgöra det antal dagar, som nedan angives, nämligen:

a) icke vapenföra, som omförmälas i § 27 mom. 2 A värnpliktslagen, i sammanlagt 225 dagar, vilken tjänstgöring skall fullgöras antingen i en följd med början under första eller andra året eller ock i två omgångar under de tre första åren, samt

b) icke vapenföra, som omförmälas i § 27 mom. 2 B och C värnpliktslagen, i 275 dagar i en följd med början under första eller andra året.

§ 8.

Därest, på sätt Konungen närmare förordnar, hemförlovning av värnpliktiga skall äga rum viss tid under pågående tjänstgöring, äger värnpliktig, som sådant åstundar, efter därom hos vederbörande militärmyndighet gjord framställning, kvarstanna i tjänstgöring intill utgången av den tjänstgöringsperiod, till vilken han inkallats.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Beträffande den till grund för förevarande förslag liggande utredningen hänvisas till det propositionen bilagda statsrådsprotokollet.

Uti förevarande ämne har framställning även gjorts uti en inom andra kammaren av herr *P. Albin Hansson* i Stockholm väckt motion

Motion.

nr 18, däruti hemställts, att riksdagen måtte antaga följande

Förslag till

lag om ändrad utbildningstid för värnpliktiga av 1921 års klass.

Utan hinder av vad gällande värnpliktslag därom stadgar förordnas härigenom som följer:

§ 1.

Vapenföra värnpliktiga av 1921 års klass, med undantag av dem, som omnämnas i § 27 mom. 1 B och C värnpliktslagen samt i § 2 denna lag, äro, sedan de blivit inskrivna, skyldiga att under fredstid för sin utbildning tjänstgöra det antal dagar, som nedan angives, nämligen:

a) vid *fotfolket* i sammanlagt 165 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om 90 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med tre repetitions-(regements-)övningar, var och en om 25 dagar, före utgången av fjärde året;

b) vid *rytteriet, fältartilleriet, positionsartilleriet* samt *fästningsartilleriet å Karlsborg* i sammanlagt 225 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om 155 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning om 35 dagar under vart och ett av andra och tredje åren;

c) vid *fästningsartilleriet i Boden* och *fästningsingenjörtrupperna* i sammanlagt 225 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om 165 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning om 30 dagar under vart och ett av tredje och fjärde åren;

d) vid *fältingenjör- och fälttelegraftrupperna* i sammanlagt 225 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om 165 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning om 30 dagar under vart och ett av andra och tredje åren;

e) vid *trängen* och *intendenturtrupperna* i sammanlagt 165 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

vid *trängen i egentlig trängtjänst* och *i sjukbärartjänst*:

med en första tjänstgöring om 90 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med tre repetitions-(regements-)övningar, var och en om 25 dagar, före utgången av fjärde eller femte året;

vid *trängen i egentlig sjukvårdstjänst*:

med en första tjänstgöring om 115 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning om 25 dagar under vardera av andra och fjärde åren, samt

vid *intendenturtrupperna*:

med en första tjänstgöring om 140 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning om 25 dagar under fjärde året;

f) vid *marinen* i sammanlagt 225 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

av de i *allmän tjänst*, *sjötjänst* eller *stationstjänst* inskrivna i en följd med början under första eller andra året, samt

av de i *kustartilleritjänst* inskrivna:

med en första tjänstgöring om 190 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitionsövning om 35 dagar under fjärde året.

§ 2.

Vapenföra värnpliktiga av 1921 års klass, som jämlikt bestämmelserna i § 26 mom. 2 och 3 värnpliktslagen vid fotfolket, trängen och intendenturtrupperna uttagits för utbildning till underbefäl eller fackmän, äro skyldiga att för sin utbildning tjänstgöra i sammanlagt 225 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

vid *fotfolket*:

med en första tjänstgöring om 150 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med tre repetitions-(regements-)övningar, var och en om 25 dagar, före utgången av fjärde året, samt

vid *trängen* och *intendenturtrupperna*:

med en första tjänstgöring om 150 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med tre repetitions-(regements-)övningar, var och en om 25 dagar, före utgången av fjärde eller femte året.

§ 3.

Oavsett vad ovan i §§ 1 och 2 stadgas angående utbildningstidens längd och fördelning, skall för vapenföra värnpliktiga, som påbörja första tjänstgöringen (tjänstgöring i en följd) under första året, denna ökas med 30 dagar.

§ 4.

Vapenföra värnpliktiga av 1921 års klass, som omnämnas i § 27 mom. 1 B och C värnpliktslagen, äro, sedan de blivit inskrivna, skyldiga att under fredstid för sin utbildning tjänstgöra det antal dagar, som nedan angives, nämligen:

a) vid *hären* i sammanlagt 330 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om minst 295 dagar, som uppdelas på första och andra året, samt

- med en repetitions-(regements-)övning under andra året;
- b) vid *marinen* i 330 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:
- i annan tjänst än kustartilleritjänst i en följd med början under första året, samt
- i kustartilleritjänst med en första tjänstgöring om 295 dagar, som tager sin början under första året, och med en repetitions-(regements-)övning om 35 dagar under tredje året.

§ 5.

Ikke vapenföra värnpliktiga av 1921 års klass äro, sedan de blivit inskrivna, skyldiga att, på sätt Konungen närmare förordnar, under fredstid för sin utbildning tjänstgöra det antal dagar, som nedan angives, nämligen:

- a) icke vapenföra, som omförmälas i § 27 mom. 2 A värnpliktslagen, i sammanlagt 165 dagar, vilken tjänstgöring skall fullgöras antingen i en följd med början under första eller andra året eller ock med en första och en andra tjänstgöring under de tre första åren, samt
- b) icke vapenföra, som omförmälas i § 27 mom. 2 B och C värnpliktslagen, i 275 dagar i en följd med början under första eller andra året.

§ 6.

I den mån sådant finnes för utbildningsarbetets ändamålsenliga bedrivande samt erforderlig häst- och materielvård oundgängligen nödigt, må Konungen beordra erforderligt antal fotfolket tilldelade vapenföra värnpliktiga att vid härens specialvapen och marinen fullgöra dem enligt § 1 a) åliggande tjänstgöring med 195 dagar i en följd.

§ 7.

Därest, på sätt Konungen närmare förordnar, hemförlovning av värnpliktiga skall äga rum viss tid under pågående tjänstgöring, äger värnpliktig, som sådant åstundar, efter därom hos vederbörande militärmyndighet gjord framställning, kvarstanna i tjänstgöring intill utgången av den tjänstgöringsperiod, till vilken han inkallats.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Beträffande motiven till det sålunda framställda förslaget hänvisas till motionen.

Efter överenskommelse mellan stats- och andra lagutskotten hava Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition ävensom förenämnda motion hänskjutits till behandling av sammansatt stats- och andra lagutskott.

Uti ett den 4 maj 1920 avgivit betänkande framlade den av Kungl. Maj:t tillsatta s. k. försvarsrevisionen — i avvaktan på resultatet av den förestående allmänna revisionen av vårt försvarsväsende — förslag till lag om ändrad utbildningstid för värnpliktiga av 1920 års klass. Ifrågavarande förslag innebar i huvudsak, att — fränsett reservtruppövning och landstörmsövning — den sammanlagda utbildningstiden i övrigt skulle nedsättas:

Frågans
behandling
vid 1920 års
riksdag.

För vapenföra värnpliktiga i allmänhet:

- vid *fotfolket* från 340 dagar till 180 dagar;
- » *rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna* från 365 dagar till 240 dagar;
  - » *trängen och intendenturtrupperna* från 240 dagar till 180 dagar;
  - » *marinen i allmän tjänst, sjötjänst och stationstjänst* från 360 dagar till 240 dagar, samt
  - » *marinen i kustartilleritjänst* från 365 dagar till 240 dagar.

För underbefäl och fackmän:

- vid *fotfolket* från 400 dagar till 240 dagar samt
- » *trängen och intendenturtrupperna* från 365 dagar till 240 dagar.

För vapenföra studenter och likställda:

- vid *hären* från 485 dagar till 365 dagar, samt
- » *marinen* från 500 dagar till likaledes 365 dagar.

För icke vapenföra:

för *icke vapenföra i allmänhet* från 240 dagar till 180 dagar samt
 » *icke vapenföra studenter och likställda* från 365 dagar (sjökap-
 tener, styrmän och maskinister 360 dagar) till 275 dagar.

Uti sitt betänkande framhöll försvarsrevisionen, att därest det s. k. provisoriet skulle komma att beröra även följande årsklasser värnpliktiga, revisionen förutsatte, att den föreslagna lagens bestämmelser komme att vinna tillämpning jämväl å dessa.

På grundvalen av det utav revisionen framlagda betänkandet, utarbetades och framlades i proposition, nr 430, för 1920 års riksdag förslag till lag om ändrad utbildningstid för värnpliktiga ur 1920 års klass. Ifrågavarande förslag avvek från det av försvarsrevisionen uppgjorda huvudsakligen därutinnan, att — med undantag för icke vapenföra studenter och likställda — den sammanlagda tjänstgöringstiden ytterligare minskats med 35 dagar för vapenföra studenter och likställda samt med 30 dagar för samtliga övriga värnpliktskategorier.

Vid ärendets behandling inom riksdagen biföll andra kammaren Kungl. Maj:ts förslag under det att första kammaren för sin del antog det av försvarsrevisionen uppgjorda, av enskilda motionärer inom riksdagen framförda förslaget. Sedan vederbörande utskott härefter framlagt förslag till sammanjämkning av kamrarnas sålunda fattade skiljaktiga beslut, blev detta förslag av båda kamrarna bifallet och av Kungl. Maj:t den 22 juni 1920 såsom lag utfärdat (Svensk författningssamling nr 372).

Enligt denna lag har utbildningstiden för värnpliktiga av 1920 års klass nedsatts

För vapenföra värnpliktiga i allmänhet:

vid *fotfolket* från 340 dagar till 165 dagar,
 » *rytteriet, artilleriet och ingenjörtrupperna* från 365 dagar till 225 dagar,
 » *trängen och intendenturtrupperna* från 240 dagar till 165 dagar,
 » *marinen i allmän tjänst, sjötjänst och stationstjänst* från 360 dagar till 225 dagar, samt
 » *marinen i kustartilleritjänst* från 365 dagar till 225 dagar.

För underbefäl och fackmän:

vid fotfolket från 400 dagar till 225 dagar, samt
» trängen och intendenturtrupperna från 365 dagar till likaledes 225 dagar.

För vapenföra studenter och likställda:

vid hären från 485 dagar till 330 dagar, samt
» marinen från 500 dagar till likaledes 330 dagar.

För icke vapenföra:

för icke vapenföra i allmänhet från 240 dagar till 165 dagar samt
» icke vapenföra studenter och likställda från 365 dagar (sjökaptener, styrmän och maskinister 360 dagar) till 275 dagar.

Inkallelsen av de värnpliktiga är avsedd att ske sålunda, att huvuddelen fullgör första tjänstgöringen under sommarhalvåret och en mindre del under vinterhalvåret. För att de kontingenter vapenföra värnpliktiga, vilka fullgöra första tjänstgöringen under vintern, må erhålla en någorlunda nöjaktig med sommargruppen jämförlig utbildning, stadgas i lagen, att tjänstgöringen skall för dessa kontingenter ökas med 30 dagar.

Slutligen innehåller lagen ett stadgande därom, att i den mån sådant finnes för utbildningsarbetets ändamålsenliga bedrivande samt erforderlig häst- och materielvård oundgängligen nödigt, Konungen må beordra erforderligt antal fotfolket tilldelade vapenföra värnpliktiga att vid härens specialvapen och marinen fullgöra dem åliggande värnpliktstjänstgöring med 195 dagar i en följd.

Under framhållande av att det finge anses oundvikligt att inskränka värnpliktstjänstgöringen även för 1921 års klass under det mått, som angåves i 1914 års värnpliktslag, men att erfarenheterna från det sista utbildningsåret och, vad beträffade armén, särskilt från övningarna hösten 1920 klart och otvetydigt visat, att väsentliga ökningar vore erforderliga i de utbildningstider, vilka gällde för 1920 års klass, därest försvarets organisation skulle i enlighet med statsmakternas beslut kunna vidmakthållas under provisorietiden och därest det mått av krigsberedskap, som under nuvarande förhållanden måste anses oundgängligt, skulle kunna bibehållas, har nu Kungl. Maj:t framlagt förslag till lag om ändrad utbildningstid för värnpliktiga av 1921 års klass. Ifrågavarande förslag innebär huvudsakligen följande avvikelser från vad som av nästlidet års riksdag beslöts beträffande värnpliktiga av 1920 års klass.

Innebörden av
nu föreliggande
förslag.

1:o) Med undantag för marinen i stationstjänst tilldelade vapenföra värnpliktiga i allmänhet ävensom för icke vapenföra studenter och likställda utsträcket tjänstgöringstiden för samtliga övriga kategorier värnpliktiga, nämligen

för fotfolket, trängen och intendenturtrupperna tilldelade vapenföra värnpliktiga i allmänhet (underbefäl och fackmän inberäknade) ävensom för samtliga icke vapenföra i allmänhet med 60 dagar,

för rytteriet, artilleriet, ingenjörtrupperna och marinen tilldelade vapenföra värnpliktiga i allmänhet med 30 dagar, samt

för vapenföra studenter och likställda med 25 dagar.

2:o) Fotfolket, rytteriet, fält- och positionsartilleriet, fästningsartilleriet å Karlsborg samt fältingenjör- och fälttelegraftrupperna tilldelade vapenföra värnpliktiga skola vara skyldiga att, mot befrielse från en av de vanliga repetitionsövningarna, delta i en särskild vinterrepetitionsövning om 35 dagar;

3:o) Något beordrande av vapenföra värnpliktiga från fotfolket att vid härens specialvapen och marinen fullgöra dem åliggande tjänstgöring skall icke vidare förekomma, samt

4:o) Uttagningen av vapenföra värnpliktiga för utbildning till underbefäl eller fackmän höjes vid fotfolket från högst 14 procent till högst 20 procent.

Under framhållande att det, i enlighet med försvarsrevisionens förenämnda uttalande, varit en allmän uppfattning inom riksdagen, att beslutet rörande 1920 års klass skulle komma att tillämpas även å den eller de övriga årsklasser värnpliktiga, som fölle inom ramen för det s. k. provisoriet, har herr Hansson i sin förenämnda motion föreslagit, att utbildningstiden för värnpliktiga av 1921 års klass måtte bestämmas i enlighet med vad som beslutats i fråga om värnpliktiga av 1920 års klass.

De närmare skiljaktigheterna mellan Kungl. Maj:ts och motionärens förslag beträffande tjänstgöringstidens längd och fördelning framgå av nedanstående sammanställning.

Värnpliktskategorier och truppslag.	Första tjänstgöring (tjänstgöring i en följd. ¹⁾)	Repetitionsövningar (antal och längd).	Summa dagar.
Vapenföra värnpliktiga i allmänhet:			
Fotfolket ..... (Kungl. Maj:t .....)	150	3 × 25	225
..... (Motionären .....)	90	3 × 25	165
Ryttieriet och artilleriet utom Bodens artilleriregemente ..... (Kungl. Maj:t .....)	185	2 × 35	255
..... (Motionären .....)	155	2 × 35	225
Bodens artilleriregemente och ingenjörtrupperna ..... (Kungl. Maj:t .....)	195	2 × 30	255
..... (Motionären .....)	165	2 × 30	225
Trängen i egentlig trängtjänst och sjukbärartjänst ..... (Kungl. Maj:t .....)	150	3 × 25	225
..... (Motionären .....)	90	3 × 25	165
Trängen i egentlig sjukvårdstjänst. (Kungl. Maj:t .....)	175	2 × 25	225
..... (Motionären .....)	115	2 × 25	165
Intendenturtrupperna ..... (Kungl. Maj:t .....)	200	1 × 25	225
..... (Motionären .....)	140	1 × 25	165
Marinen i allmän tjänst och sjö tjänst ..... (Kungl. Maj:t .....)	255	—	255
..... (Motionären .....)	225	—	225
Marinen i stationstjänst ..... (Kungl. Maj:t .....)	225	—	225
..... (Motionären .....)	225	—	225
Marinen i kustartilleritjänst ..... (Kungl. Maj:t .....)	220	1 × 35	255
..... (Motionären .....)	190	1 × 35	225
Underbefäl och fackmän:			
Vid fotfolket, trängen och intendenturtrupperna ..... (Kungl. Maj:t .....)	210	3 × 25	285
..... (Motionären .....)	150	3 × 25	225
Vapenföra studenter och likställda:			
Hären tilldelade ..... (Kungl. Maj:t .....)	{ 340 (resp. 335, 330)	{ 1 × 25 (resp. 30, 35)	365
..... (Motionären .....)	{ 205 (resp. 200, 195)	{ 1 × 25 (resp. 30, 35)	
Marinen i annan tjänst än kustartilleriets tjänst ..... (Kungl. Maj:t .....)	365	—	365
..... (Motionären .....)	330	—	330
Marinen i kustartilleritjänst ..... (Kungl. Maj:t .....)	330	1 × 35	365
..... (Motionären .....)	295	1 × 35	330
Icke vapenföra värnpliktiga:			
Icke vapenföra i allmänhet ..... (Kungl. Maj:t .....)	225	—	225
..... (Motionären .....)	165	—	165
Studenter och likställda ..... (Kungl. Maj:t .....)	275	—	275
..... (Motionären .....)	275	—	275

¹⁾ För dem, som börja tjänstgöringen under första året, ökas utbildningstiden med 30 dagar.

Utskottets
yttrande.

Såsom förut nämnts, utgick försvarsrevisionen vid avgivande av sitt förslag till lag om ändrad utbildningstid för värnpliktiga av 1920 års klass från den förutsättningen, att därest provisoriet skulle komma att beröra även följande årsklasser värnpliktiga, nämnda lags bestämmelser komme att vinna tillämpning jämväl å dessa. Visserligen blev nämnda förslag icke av riksdagen oförändrat antaget — den av kamrarna slutligen antagna lagen avviker från försvarsrevisionens förslag i så måtto, att utbildningstiden bestämts för vapenföra studenter och likställda 35 dagar och för samtliga övriga grupper värnpliktiga, med undantag av icke vapenföra studenter och likställda, 15 dagar kortare än försvarsrevisionen föreslagit — men inom riksdagen var, såsom motionären erinrat, den uppfattningen helt visst allmän, att vad som sålunda beslutats i fråga om utbildningstiden för värnpliktiga av 1920 års klass skulle tillämpas å samtliga de årsklasser, som provisoriet kunde komma att omfatta. Även utskottet håller före, att någon avvikelse icke nu bör ske från vad som av nästlidet års riksdag i ämnet beslutats. Ett ytterligare skäl för denna sin ståndpunkt finner utskottet i de för närvarande rådande statsfinansiella förhållandena, vilka med nödvändighet kräva en begränsning av statsutgifterna. Enligt vad utskottet inhämtat, skulle antalet tjänstgöringsdagar för värnpliktiga vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag komma att ökas med i runt tal 1,670,000 dagar. Då statens direkta utgifter för de värnpliktigas avlöning och underhåll för närvarande belöpa sig till 3 kronor 30 öre för man och dag och för år 1922 torde böra beräknas till omkring 3 kronor, skulle således merkostnaden uppgå till i runt tal 5,000,000 kronor. Att belasta budgeten med ett så avsevärt belopp, finner utskottet sig icke kunna tillstyrka. Utskottet får därför hemställa,

att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts i propositionen nr 346 framlagda förslag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, må med anledning av den av herr Hansson i Stockholm i andra kammaren avgivna motionen nr 18, för sin del antaga följande

Förslag

till

Lag**om ändrad utbildningstid för värnpliktiga av 1921 års klass.**

Utän hinder av vad gällande värnpliktslag därom stadgar förordnas härigenom som följer:

§ 1.

Vapenföra värnpliktiga av 1921 års klass, med undantag av dem, som omnämns i § 27 mom. 1 B och C värnpliktslagen samt i § 2 denna lag, äro, sedan de blivit inskrivna, skyldiga att under fredstid för sin utbildning tjänstgöra det antal dagar, som nedan angives, nämligen:

a) vid *fotfolket* i sammanlagt 165 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om 90 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med tre repetitions-(regements-)övningar, var och en om 25 dagar, före utgången av fjärde året;

b) vid *rytteriet, fältartilleriet, positionsartilleriet* samt *fästningsartilleriet å Karlsborg* i sammanlagt 225 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om 155 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning om 35 dagar under vart och ett av andra och tredje åren;

c) vid *fästningsartilleriet i Boden* och *fästningsingenjörtrupperna* i sammanlagt 225 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om 165 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning om 30 dagar under vart och ett av tredje och fjärde åren;

d) vid *fältingenjör- och fälttelegraftrupperna* i sammanlagt 225 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om 165 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning om 30 dagar under vart och ett av andra och tredje åren;

e) vid *trängen* och *intendenturtrupperna* i sammanlagt 165 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras: vid *trängen i egentlig trängtjänst* och *i sjukbärartjänst*:

med en första tjänstgöring om 90 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med tre repetitions-(regements-)övningar, var och en om 25 dagar, före utgången av fjärde eller femte året;

vid *trängen i egentlig sjukvårdstjänst*:

med en första tjänstgöring om 115 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning om 25 dagar under vardera av andra och fjärde åren, samt

vid *intendenturtrupperna*:

med en första tjänstgöring om 140 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning om 25 dagar under fjärde året;

f) vid *marinen* i sammanlagt 225 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

av de i *allmän tjänst*, *sjötjänst* eller *stationstjänst* inskrivna i en följd med början under första eller andra året, samt

av de i *kustartilleritjänst* inskrivna:

med en första tjänstgöring om 190 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitionsövning om 35 dagar under fjärde året.

§ 2.

Vapenföra värnpliktiga av 1921 års klass, som jämlikt bestämmelserna i § 26 mom. 2 och 3 värnpliktslagen vid fotfolket, *trängen* och *intendenturtrupperna* uttagits för utbildning till underbefäl eller fackmän, äro skyldiga att för sin utbildning tjänstgöra i sammanlagt 225 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

vid *fotfolket*:

med en första tjänstgöring om 150 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med tre repetitions-(regements-)övningar, var och en om 25 dagar, före utgången av fjärde året, samt

vid *trängen* och *intendenturtrupperna*:

med en första tjänstgöring om 150 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med tre repetitions-(regements-)övningar, var och en om 25 dagar, före utgången av fjärde eller femte året.

§ 3.

Oavsett vad ovan i §§ 1 och 2 stadgas angående utbildningstidens längd och fördelning, skall för vapenföra värnpliktiga, som påbörja första tjänstgöringen (tjänstgöring i en följd) under första året, denna ökas med 30 dagar.

§ 4.

Vapenföra värnpliktiga av 1921 års klass, som omnämnas i § 27 mom. 1 B och C värnpliktslagen, äro, sedan de blivit inskrivna, skyldiga att under fredstid för sin utbildning tjänstgöra det antal dagar, som nedan angives, nämligen:

a) vid *hären* i sammanlagt 330 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om minst 295 dagar, som uppdelas på första och andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning under andra året;

b) vid *marinen* i 330 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

i annan tjänst än kustartilleritjänst i en följd med början under första året, samt

i kustartilleritjänst med en första tjänstgöring om 295 dagar, som tager sin början under första året, och med en repetitions-(regements-)övning om 35 dagar under tredje året.

§ 5.

Icke vapenföra värnpliktiga av 1921 års klass äro, sedan de blivit inskrivna, skyldiga att, på sätt Konungen närmare förordnar, under fredstid för sin utbildning tjänstgöra det antal dagar, som nedan angives, nämligen:

a) icke vapenföra, som omförmälas i § 27 mom. 2 A värnpliktslagen, i sammanlagt 165 dagar, vilken tjänstgöring skall fullgöras antingen i

en följd med början under första eller andra året eller ock med en första och en andra tjänstgöring under de tre första åren, samt

b) icke vapenföra, som omförmälas i § 27 mom. 2 B och C värnpliktslagen, i 275 dagar i en följd med början under första eller andra året.

§ 6.

I den mån sådant finnes för utbildningsarbetets ändamålsenliga bedrivande samt erforderlig häst- och materielvård oundgängligen nödigt må Konungen beordra erforderligt antal fotfolket tilldelade vapenföra värnpliktiga att vid härens specialvapen och marinen fullgöra dem enligt § 1 a) åliggande tjänstgöring med 195 dagar i en följd.

§ 7.

Därest, på sätt Konungen närmare förordnar, hemförlovning av värnpliktiga skall äga rum viss tid under pågående tjänstgöring, äger värnpliktig, som sådant åstundar, efter därom hos vederbörande militärmyndighet gjord framställning, kvarstanna i tjänstgöring intill utgången av den tjänstgöringsperiod, till vilken han inkallats.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

Stockholm den 3 maj 1921.

På det sammansatta utskottets vägnar:

LUDVIG WIDELL.

Reservationer:

av herrar *Widell* och *Boberg*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka bifall till Kungl. Maj:ts proposition;

av herr Nilsson i Landeryd, som anfört följande:

»Såsom huvudmotiv för det kungl. förslaget till lag om ändrad utbildningstid för värnpliktiga av 1921 års klass framhåller departementschefen, att 'erfarenheterna från det sista utbildningsåret och, vad beträffar armén, särskilt från övningarna hösten 1920 klart och otvetydigt visat, att väsentliga ökningar äro erforderliga i de utbildningstider, vilka bestämts för 1918 och 1919 års klasser, samt sålunda även i de utbildningstider, vilka gälla för 1920 års klass, därest försvarets organisation skall i enlighet med statsmakternas beslut kunna vidmakthållas under provisorietiden och därest det mått av krigsberedskap, som under nuvarande förhållanden måste anses oundgängligt, skall kunna bibehållas.'

Längre fram i motiveringen framhålles vidare vissa förändrade anordningar beträffande utbildningstidens utnyttjande, som skulle ske, för den händelse att propositionen bliver av riksdagen bifallen. I dessa anordningar ingår bland annat utbildning för användning av viss teknisk materiel, som icke tidigare i nämnvärd omfattning kommit till användning vid vår armé.

Ehuru jag delar den uppfattningen, att vårt försvarsväsende fortfarande måste vidmakthållas och för framtiden organiseras på ett sådant sätt, att det efter våra förhållanden kan på bästa sätt fylla sitt ändamål, har jag dock icke nu kunnat ansluta mig till Kungl. Maj:ts förslag om en väsentlig ökning av utbildningstiden för värnpliktiga av 1921 års klass. Detta av det skäl, att jag anser det vara mindre lämpligt att i annat avseende än som kan vara av någon ny omständighet särskilt motiverat, innan förslag till definitiv lösning av försvarsfrågan föreligger göra ändring i den provisoriska anordning beträffande densamma, varom 1920 års riksdag fattat beslut.

En sådan ny omständighet är emellertid frågan om övningar för användande av viss ny teknisk materiel. Om dylika övningar i större omfattning skola komma till stånd — och att så sker anser jag vara synnerligen viktigt — måste den tid som åtgår härför medföra motsvarande minskning i den utbildningstid för de värnpliktiga beträffande tjänstgöringen i övrigt som av 1920 års riksdag varit beräknad. På grund härav har jag upptagit såsom mitt yrkande i utskottet majoritetens inom utskottet förslag till 1920 års riksdag, vilket bland annat innebär en ökning med femton dagar av den övningstid, som på grund av riksdagens beslut varit tillämpad beträffande fotfolket av 1920 års klass.

Med anledning härav har jag framställt ett yrkande som innebär att utskottet måtte föreslå riksdagen att antaga följande

Förslag

till

Lag

om ändrad utbildningstid för värnpliktiga av 1921 års klass.

Utän hinder av vad gällande värnpliktslag därom stadgar förordnas härigenom som följer:

§ 1.

Vapenföra värnpliktiga av 1921 års klass, med undantag av dem, som omnämnas i § 27 mom. 1 B och C värnpliktslagen samt i § 2 denna lag, äro, sedan de blivit inskrivna, skyldiga att under fredstid för sin utbildning tjänstgöra det antal dagar, som nedan angives, nämligen:

a) vid *fotfolket* i sammanlagt 180 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om 105 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med tre repetitions-(regements-)övningar, var och en om 25 dagar, före utgången av fjärde året;

b) vid *rytteriet, fältartilleriet, positionsartilleriet* samt *fästningsartilleriet å Karlsborg* i sammanlagt 240 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om 156 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning om 42 dagar under vart och ett av andra och tredje åren;

c) vid *fästningsartilleriet i Boden* och *fästningsingenjörtrupperna* i sammanlagt 240 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om 170 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning om 35 dagar under vart och ett av tredje och fjärde åren;

d) vid *fälttjenst* och *fälttelegraftrupperna* i sammanlagt 240 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras: med en första tjänstgöring om 170 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning om 35 dagar under vart och ett av andra och tredje åren;

e) vid *trängen* och *intendenturtrupperna* i sammanlagt 180 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

vid *trängen i egentlig trängtjänst* och *i sjukbärartjänst*:

med en första tjänstgöring om 105 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med tre repetitions-(regements-)övningar, var och en om 25 dagar, före utgången av fjärde eller femte året;

vid *trängen i egentlig sjukvårdstjänst*:

med en första tjänstgöring om 130 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning om 25 dagar under vardera av andra och fjärde åren, samt

vid *intendenturtrupperna*:

med en första tjänstgöring om 155 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning om 25 dagar under fjärde året;

f) vid *marinen* i sammanlagt 240 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

av de i *allmän tjänst*, *sjötjänst* eller *stationstjänst* inskrivna i en följd med början under första eller andra året, samt

av de i *kustartilleritjänst* inskrivna:

med en första tjänstgöring om 198 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med en repetitionsövning om 42 dagar under fjärde året.

§ 2.

Vapenföra värnpliktiga av 1921 års klass, som jämlikt bestämmelserna i § 26 mom. 2 och 3 värnpliktslagen vid fotfolket, trängen och intendenturtrupperna uttagits för utbildning till underbefäl eller fackmän, äro skyldiga att för sin utbildning tjänstgöra i sammanlagt 240 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

vid *fotfolket*:

med en första tjänstgöring om 165 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med tre repetitions-(regements-)övningar, var och en om 25 dagar, före utgången av fjärde året, samt

vid *trängen och intendenturtrupperna*:

med en första tjänstgöring om 165 dagar, som tager sin början under första eller andra året, samt

med tre repetitions-(regements-)övningar, var och en om 25 dagar, före utgången av fjärde eller femte året.

§ 3.

Oavsett vad ovan i §§ 1 och 2 stadgas angående utbildningstidens längd och fördelning, skall för vapenföra värnpliktiga, som påbörja första tjänstgöringen (tjänstgöring i en följd) under första året, denna ökas med 30 dagar.

§ 4.

Vapenföra värnpliktiga av 1921 års klass, som omnämnas i § 27 mom. 1 B och C värnpliktslagen, äro, sedan de blivit inskrivna, skyldiga att under fredstid för sin utbildning tjänstgöra det antal dagar, som nedan anges, nämligen:

a) vid *hären* i sammanlagt 365 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

med en första tjänstgöring om minst 323 dagar, som uppdelas på första och andra året, samt

med en repetitions-(regements-)övning under andra året;

b) vid *marinen* i 365 dagar, vilken tjänstgöring, på sätt Konungen närmare förordnar, skall fullgöras:

i annan tjänst än kustartilleritjänst i en följd med början under första året, samt

i kustartilleritjänst med en första tjänstgöring om 323 dagar, som tager sin början under första året, och med en repetitions-(regements-)övning om 42 dagar under tredje året.

§ 5.

Icke vapenföra värnpliktiga av 1921 års klass äro, sedan de blivit inskrivna, skyldiga att, på sätt Konungen närmare förordnar, under freds-

tid för sin utbildning tjänstgöra det antal dagar, som nedan angives, nämligen:

a) icke vapenföra, som omförmälas i § 27 mom. 2 A värnpliktslagen, i sammanlagt 180 dagar, vilken tjänstgöring skall fullgöras antingen i en följd med början under första eller andra året eller ock med en första och en andra tjänstgöring under de tre första åren, samt

b) icke vapenföra, som omförmälas i § 27 mom. 2 B och C värnpliktslagen, i 275 dagar i en följd med början under första eller andra året.

§ 6.

I den mån sådant finnes för utbildningsarbetets ändamålsenliga bedrivande samt erforderlig häst- och materielvård oundgängligen nödigt, må Konungen beordra erforderligt antal fotfolket tilldelade vapenföra värnpliktiga att vid rytteriet, artilleriet, ingenjörtrupperna och kustartilleriet fullgöra sin värnplikt med 210 dagar i en följd.

§ 7.

Därest, på sätt Konungen närmare förordnar, hemförlovning av värnpliktiga skall äga rum viss tid under pågående tjänstgöring, äger värnpliktig, som sådant åstundar, efter därom hos vederbörande militärmyndighet gjord framställning, kvarstanna i tjänstgöring intill utgången av den tjänstgöringsperiod, till vilken han inkallats.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.
